

de Ritu nupt. II. Qui operam suam ad pugnandum cum bestiis locant, l. 1, § 6, ff. *de Postulat.* III. Qui quæstus causa etiam cum homine ad privatum certamen descendunt, l. *Quod ait*, 2, § 1, ff. *de His, qui notant infam.* IV. Qui ex præfato quæstu bistriones, ac turpes ludos agunt, ead. l. et § fin. V. Qui bina sponsalia, vel bina nuptias eodem tempore constitutas habet, l. *Quid ergo*, 13, ff. eod. VI. Qui promissorium contractum juramento apposito factum, cum posset, non observat, l. *Si quis major*, 41, c. *de Transact.* VII. Hæretici, *Authen. Gazaros, c. de Hereticis.* VIII. Usurarius manifestus, et usuras usurarum exigens, l. *Improbum*, 20, c. *Ex quibus causis infamia irrogatur, etc.*

56. *Delicta, ob quæ de jure canonico contrahitur infamia ipso jure.* — Resp. III. Jure canonico infames ipso facto sunt præter specificatos n. præced. etiam illi, qui uti tales declarantur, can. *Infames*, 17, cau. 6, q. 1, illis verbis: « Infames esse personas dicimus, quæ pro aliqua causa notantur infamia, id est, omnes, qui christianæ legis normam abjiciunt, et statuta ecclesiastica contemnunt; similiter fures, sacrilegos, et omnes capitalibus criminibus irretitos, sepulcrorum quoque violatores, et Apostolorum seu successorum eorum, reliquorumque Patrum statuta libenter violantes, et omnes, qui adversus patres armantur, qui in omni mundo infamia notantur; similiter incestuosos, homicidas, perjuros, rapteros, maleficos, veneficos, adulteros, et de bellis publicis fugientes, et qui indigna sibi petunt loca tenere, aut facultates Ecclesiæ abstrahunt injuste, et qui fratres calumniantur, et accusant, et non probant, vel qui contra innocentes, principum animos ad iracundiam provocant, et omnes anathematizatos, vel pro suis sceleribus ab Ecclesia pulsos, et omnes, quos ecclesiasticæ vel sæculi leges infames pronuntiant. » Quibus accedunt alia delicta, de quibus suis in titulis agitur.

57. *Ob delictum occultum nulla contrahitur infamia.* — Notandum tamen, quod etsi non desint doctores volentes, infamiam ex recensitis etiam occultis delictis oriri; quia infamia perpetrati et non manifestationi criminis imposita est, uti cum aliis argumentatur Sylvester, *¶ Irregularitas*, quæst. 44, tamen probabilius est, eam non nisi ex crimine manifesto oriri, eo, quod infamia sit bonæ famæ seu æstimationis apud alios

diminutio, quæ utique non sequitur, ubi crimen est occultum. Abbas, in c. *Ex tenore*, 4, *de Temporib. ordin.* n. 4; Sanchez, lib. II, *Moral.* cap. xxvi, n. 1, cum communi, quod si tamen crimen cum tempore evulgatur, illico completa adesse censetur infamia cum suis effectibus etiam ante ullam criminis declarationem.

58. *Qui per sententiam judicis evadant infames.* — Quæritur III. Quinam sint infames sententia judicis? Resp. Omnes accusatos, et condemnatos de publico delicto, id est, tali, cujus accusatio cuivis est permissa, § 1, *Institut. de Public. jud.* veluti sunt, proditio, crimen falsi, adulterium, l. *Infamem*, ff. *de Public. judic.* Item rapina, furtum, expoliata hæreditas, injuria, etc. licet enim hæc posteriora crimina non censeantur publica, sed privata, tamen per sententiam judicis condemnatoriam irrogant infamiam, l. *Infamem*, l. *Decuriones*, 5, l. *Furti*, 8, l. *Si expulisse*, 12, c. *Ex quibus causis irroget. infam.* quam etiam ille incurrit, qui pretio conductus accusare omittit: item de dolo malo vel calumnia, aut prævaricatione in publico judicio commissa condemnatus, l. *Fustibus*, 6, c. *Ex quibus causis infamia irrogat.* ob quæ crimina condemnatus infamis efficitur, etsi in sententia nulla fiat mentio de infamia, ut cum aliis bene notat Perez, in c. *Ex quibus causis infamia irroget.* n. 12, dummodo sententia per appellationem non sit suspensa, sed jam abierit in rem judicatam. Sylvester, *¶ Infamia*, n. 12; Molina, *de I. et I. disp.* 9, n. 4, et deducitur ex l. *Furti*, 6, § 1, ff. *de His qui infamia notant.*

59. *Infames ipso jure sunt irregulares.* — Quæritur IV. Qui sint effectus infamiæ? Resp. Sequentes potissimum. I. Infames sunt irregulares, ita ut neque ordinem suscipere, nec in suscepto ministrare valeant can. fin. dist. 51, can. *Infames*. cau. 6, q. 1; Navarrus, cap. xxvii, n. 204.

60. *Excluduntur a dignitatibus præsertim ecclesiasticis.* — II. Infamia tam ex turpitudine facti, quam a jure proveniens excludit a dignitatibus et honoribus præsertim ecclesiasticis juxta *Regul.* 83, *jur.* in 6, ibi: « Infamibus non pateant portæ dignitatum, » et l. *Neque famosus*, 2, c. *de dignitat.* eo quod dignitates et reliqua beneficia ecclesiastica non nisi ab illis administrari debeant, qui probatæ sunt vitæ et integritatis existimationis, c. *Inter dilectos de Excess. prælat.*

61. *Actibus legitimis, et numeribus publicis.*

— III. Infamia ulterius excludit ab actibus legitimis, et publicis muneribus, ac officiis, judicis, assessoris, advocati, accusatoris, imo etiam testis, c. *Testimonium* 54, *de Testib.* l. *Testium*, 3, § ff. eod.

62. *Ac etiam ab hæreditate testamento relicta, si agatur de inofficioso.* — Infames repelluntur ab hæreditate testamento relicta, non tantum si parentes, sed etiam si fratres, aut sorores de inofficioso agant, l. *Fratres*, 27, c. *de inoffic. Testament.*

§ IV.

DE IRREGULARITATE.

63. *Irregularitas, quid?* — Quæritur I. Quid et quotuplex sit irregularitas? Ante responsionem nota, irregularitatis nomen derivari a *ly* irregulare, quod significat aliquid intra regulam non contentum. In proposito tamen sumitur magis stricte, scilicet pro impedimento canonico, quo quis excluditur a susceptione vel executione ordinum. Et definitur a nostro doctore subtili, 4, sent. dist. 25, q. 1, dicendo: « quod sit inhabilitas ad susceptionem ordinum, et executionem actuum ordinis. » Siquidem præcipuus irregularitatis effectus est, per modum inhabilitatis alicujus impedire ordinum susceptionem, et susceptorum usum. Et hoc modo irregularitas est una ex septem pœnis canonicis; et dicitur pœna saltem large loquendo, juxta dicta.

64. *Quomodo differat ab excommunicatione et suspensione.* — Differt autem irregularitas ab excommunicatione et suspensione non obstante, quod et hæc impediunt ab ordinum susceptione vel receptione. Tum quia irregularitas non est censura ecclesiastica, sicut excommunicatio et suspensio, imo quandoque contrahitur absque ulla causa. Tum quia ipse directe impedit susceptionem et executionem ordinum, et quidem (quantum est ex se, ac nisi per legitimam dispensationem, vel cessante aliunde defectu tollatur) in perpetuum: excommunicatio autem impedit quidem susceptionem et executionem ordinum, sed indirecte tantum, ac mediate, in quantum separat hominem totaliter a communione fidelium, sub qua etiam comprehenditur communicatio in sacramenti ordinis susceptione et receptione. Suspendio autem id ipsum facit, sed ad tempus duntaxat, ut ex infra dicendis patebit. Hoc prænotato.

65. *Irregularitas alia est ex delicto, alia ex defectu.* — Resp. II. Irregularitatem communiter dividi in irregularitatem ex delicto, et in irregularitatem ex defectu. Differunt autem hæc duæ species quod irregularitas orta ex defectu, sæpius absque dispensatione tollatur sublato defectu: irregularitas autem ex delicto semper maneat, donec legitime in ea dispensetur.

66. *Irregularitas nunquam contrahitur, nisi in casibus a jure expressis.* — Quæritur II. In quibus casibus generatim loquendo contrahatur irregularitas? Resp. cum communi, in iis duntaxat, qui sunt jure expressi. Ita clare desumitur ex c. *Is qui de sentent. excomm.* in 6, ibi: « Licet in hoc temere agat, irregularitatis tamen (cum id non sit expressum in jure) laqueum non incurrit. »

67. *Vel ubi diuturna Ecclesiæ consuetudo illam inâuci vult.* — Quin imo ex hoc textu recte post alios infert Laymanus, lib. 1, tr. III, part. V, cap. 1, n. 5. Irregularitatem non ab homine per sententiam, sed solo jure communi seu Pontificio, non item particulari sive episcopali imponi posse. Quin etiam (subjungit idem auctor) defectus ille ob quem irregularitas incurritur, debet esse specificè nominatus in jure: neque ab uno ab alium casum ob similem, vel majorem rationem extensio fieri potest. Nam quia odiosa est et pœnalis restringenda est, non laxanda juxta c. *Odia. de Reg. jur.* in 6, ac proinde qui dicit aliquem irregularem, debet dare causam juris, inquit Fagnanus c. *Si quis presbyter. de Cleric. excomm.* n. 5.

Interim tamen negari vix potest, aliquas irregularitates sine jure expresso ex communi doctorum consensu, et diuturna Ecclesiæ consuetudine fuisse introductas: siquidem consuetudo est optima legum interpretis; simulque, si est rationalis et diuturna, est constitutiva juris, habetque vim legis. Layman. loc. cit.

68. *Recensentur delicta, ob quæ irregularitas contrahitur.* — Quæritur III. Quænam sint irregularitates ex delicto? Resp. Ex sequentibus capitibus eas oriri, nempe ex reiteratione baptismi, ob violationem censuræ ecclesiasticæ, ex indebita susceptione ordinum, ex delicto hæresis, ex aliis delictis infamiam inducentibus, et tandem ex homicidio. De quibus omnibus singillatim hinc dicemus dempto homicidio, de quo late diximus supra tit. XII, de Homicidio, a n. 22.

69. *Veluti sunt reiteratio baptismi.* — Porro

itaque oritur irregularitas ex baptismo serio atque scienter reiterato, tam ex parte baptizantis, quam rebaptizati, arg. c. *Ex litterarum de Apostatis*, et c. *Qui in qualibet*, 1, quæst. 7, ac alibi. Hæc tamen irregularitas non incurritur ob reiterationem sacramenti Confirmationis, cum id jure cautum non sit, ac bene observavit doctor noster subtilis 4, dist. 6, quæst. 8. Idem dicendum, si rebaptizatio fiat sub conditione, si non est baptizatus, etc. quamvis temere, et non præmissa inquisitione debita, utrum baptismum antea rite fuerit collatus necne, id accidat; siquidem leges pœnales debent intelligi cum effectu; non autem fit reiteratio baptismi sub illa conditione collati, si ipse antea fuit valide collatus. Plura circa hanc irregularitatem vide tit. IX de *Apostatis*, et *reiterantibus baptisma* a num. 34.

70. *Violatio censuræ*. — Secundo oritur irregularitas ex violatione censuræ ecclesiasticæ, de qua irregularitate amplius vide tit. XXVII de *Cleric. excommunicato, deposito, et interdicto ministrante*, a num. 5.

71. *Indebita susceptio ordinis*. — Tertio contrahitur irregularitas ex indebita susceptione ordinum: ut si quis furtive fuerit ordinatus; nam talis non potest in ordine suscepto ministrare, nempe ad altiorem ordinem promoveri, nisi cum eo legitime fuerit dispensatum, ut dicitur c. 1 et 3, *De eo qui furtive*, etc., et amplius habet tit. XXIX, *De eo qui furtive*, a num. 10. Similiter, qui ab episcopo excommunicato, interdicto, aut suspensio, simoniaco, schismatico, prout ex pluribus textibus juris probat Navarrus, loc. cit. num. 241. Omitto alios casus.

72. *Hæresis et apostasia a fide*. — Quarto, Hæretici, Apostatæ a fide, schismatici, eorumque fautores, ac receptores (id est, qui favent hæreticis, vel schismaticis formaliter sumptis, seu qua talibus) sunt irregulares, arg. c. *Quicumque de hæreticis*, in 6, et c. *Saluberrimum* 1, q. 7 et alibi. Requiritur nihilominus ad hanc irregularitatem incurrendam hæresis externa, id est, signo exteriori sufficienter manifesta. De qua irregularitate vide tit. VII de *Hæreticis*, § 5, a n. 254 et tit. IX, *de Apostatis*, a num. 4.

73. *Homicidium et mutilatio injusta*. — Quinto induitur irregularitas ex homicidio et mutilatione, de qua late egimus, tit. XII, *de Homicidio voluntario et casuali*, a n. 22.

74. *Omnia delicta inducentia infamiam juris*. — Sexto, omnes illi, qui sunt infames

infamia juris (de quibus supra a num. 55, diximus) simul prohibentur promoveri ad ordines altiores, arg. c. *Infames*, 6, q. 1, ibi: « Hi omnes, inquam, nec ad sacros gradus debent provehi. »

75. *Dummodo sint publica*. — Ubi tamen notandum, quod licet alias irregularitas etiam ex occulto delicto externo contrahatur, arg. c. *Nisi cum pridem*, 10, §. *Nos tamen de Renuntiat. et cap. fin. de temporib. ordinat.* juncto concilio Tridentino, sess. 24, *de Reformat.*, ubi concedit episcopis facultatem dispensandi in irregularitate ex delicto occulto (excepto homicidio) proveniente: Nihilominus cum crimen occultum non pariat infamiam, vel saltem tollatur per solam pœnitentiam juxta dicta num. 57, non incurritur præfata irregularitas, nisi crimina infamiam juris inducentia sint publica, dummodo excipiatur homicidium. Ita cum pluribus aliis Layman, loc. cit. cap. IV, nu. 8, et desumitur ex cap. fin. *de Temporib. ordinat.*, ibi: « Si proposita crimina ordine judiciario comprobata, vel alias notoria non fuerint, non debent hi (præter reos homicidii) potest pœnitentiam in jam susceptis, vel suscipiendis ordinibus impediri. »

76. *Irregularitas ex infamia subinde ex parte cessat post peractam pœnitentiam*. — Quin imo hæc irregularitas ex infamia proveniens, solum impedit ascensum ad ordines altiores, non vero post peractam pœnitentiam impedit ministerium in ordinibus jam susceptis, arg. cit. c. *Infames*, 6, quæst. 1. Quod intellige, nisi aliunde crimen inducat irregularitatem impediendam ministerium in ordinibus jam susceptis, prout fit in hæresi, in homicidio, in violatione censuræ ecclesiasticæ per exercitium ordinis, etc.

77. *Recensentur irregularitates ex defectu*. — Quæritur IV. Quænam sint irregularitates ex defectu? Resp. Esse sequentes, videlicet, quæ proveniunt: I, vel ex defectu animi: II, vel corporis: III, vel natalium: IV, vel ætatis: V, vel libertatis: VI, vel Sacramenti ex bigamia: VII, vel Lenitatis. De quibus omnibus, etsi jam ex professo actum sit lib. I, ac præsertim tit. XIV, nihilominus partim breviter recapitulando, partim remissive de iis agemus.

78. *Veluti sunt defectus animi*. — I. Itaque sunt et censentur irregulares ex defectu animi, qui vel carent usu rationis, vel habent defectum omnimodæ scientiæ: hi enim jure etiam naturali divino arcentur a suscipiendis

ordinibus, utpote inepti ad munus tale subeundum singulis ordinibus correspondens.

79. *Quo referuntur etiam neophyti*. — Huc adde neophytos, id est, ex lege Judaica, vel ethnica nuper conversos ad fidem Christianam et baptizatos arg. cap. XLVIII, dist. 48, ubi et hujus ratio additur illis verbis: « Evidens namque est apostolicum præceptum, dicens: Non neophytum, ne forte elatus in judicium incidat, et laqueum diaboli. » 1 Timoth. III.

80. *Recensentur defectus corporis irregularitatem inducentes*. — II. Sunt et censentur irregulares ex defectu corporis; qui ita sunt corpore vitati, ut vel absolute non possint peragere, Ordinis ministeria, vel non sine aliorum horrore. Ita desumitur ex can. *Illiteratos*, dist. 39, ibi: « Illiteratos, aut aliqua parte corporis vitatos, vel imminutos, nullus præsumat ad clericatus ordinem promoveri. Ubi Glossa §. *Imminutos*, addit *ly enormiter*. Concordat c. *Presbyterum*, et c. *Tua nos de clerico ægrotant*. cum Concordantiis.

81. Sic presbyter cui medietas palmæ cum duobus digitis per prædonem fuit abscissa, Missam celebrare non permittitur, quia « nec secure propter debilitatem, nec sine scandalo propter deformitatem membri hoc fieri potest; » quamvis ceteris officiis sacerdotilibus fungi valeat, c. *Presbyterum de clerico ægrotante*.

82. Similiter censetur irregularis propter notabilem deformitatem, cui oculus erutus est, arg. c. *Si evangelia*, dist. 55, ibi: « Nam illi, cui erutus est oculus, non possunt secundum canones sacerdotii jura concedi. » Aliud foret dicendum de eo, qui caret solo visu dextri oculi, modo habeat utrumque oculum integrum: vel qui habet visum brevem, aut non videt sine perspicillis: quia hujusmodi vitium non inducit notabilem deformitatem.

83. Dixi notanter; qui caret solo visu oculi dextri. Nam utrum carens visu oculi sinistri (quem stylus Romanus oculum canonicum appellat, eo quod necesse sit videre ipso, ut celebrans canonem Missæ sine indecora, et nimia faciei conversione legere possit) sit irregularis, major est difficultas. Et quidem affirmat communior doctorum: alii vero id limitandum censent, si absque notabili deformitate seu indecentia canonem legere nequeat.

84. Porro irregularis non est, qui sex digitos in manu habet: neque qui uno digito

ex minoribus caret: neque gibbosus, nisi gibbositas sit conjuncta cum magna deformitate: neque claudus, nisi sit magna gressus deformitas, ita ut baculo vel pede ligneo uti debeat, quod indecorum foret in Altaris ministerio. In dubio autem, an corporis defectus sit enormis, ita ut magnam deformitatem sicque irregularitatem inducat, necne, ac ordinarium prælatum pertinet judicium. Plura circa hoc Laymanus, cap. VII, de irregularitatibus.

85. III. *Irregulares ex defectu natalium quinam*. — III. Sunt, et censentur irregulares ex defectu natalium, qui sunt illegitime nati, arg. cap. 1, *de Filiis presbyt.* cum concordantiis. Et hæc irregularitas introducta est partim in detestationem paterni sceleris; partim ob turpitudinis notam; quam filius ex tali nativitate juxta communem hominum existimationem contrahere censetur; partim quia timetur, ne filius paternæ incontinentiæ imitator existat, ut observat Glossa in cap. fin. *de Filiis presbyt.* in 6, §. *Defectu*.

86. Intellige primo, nisi tales per subsequens matrimonium legitimentur, arg. c. *Conquestus*. et c. *Tanta. Qui filii sint legitimi*, etc., et alibi. Quia subsequens matrimonium fictione juris retrahitur ad tempus conceptionis l. *Nativitatis*. Idque favore liberorum, prout amplius declaravimus lib. IV. *Decretalium. Tit. Qui filii sint legitimi, n. 14 et 15*.

87. Intellige secundo, nisi illegitimus religionem intraverit: Nam tunc filii illegitimi possunt ad sacros ordines promoveri, non tamen ad aliquam prælaturam, ut habetur cit. cap. 1, « ex fornicatione nati ad sacros ordines non promoveantur: nisi aut monachi fiant, vel in congregatione canonica regulariter viventes: prælationem vero nullatenus habeant. »

Cæterum de hac irregularitate amplius vide lib. I, tit. XVII, *de filiis presbyterorum non ordinandis*.

88. *Irregulares ex defectu ætatis, qui?* — IV. Sunt et censentur irregulares ex defectu ætatis, illi qui nondum habent legitimam ætatem ad receptionem ordinum requisitam, de qua novissime plura statuit concilium Tridentinum sess. 23, cap. XI et XII, *de Reformat.* quæ irregularitas tandiu durat, quandiu durat talis defectus ætatis, arg. cap. ult. *de Temporib. ordinatio*. cum Concordantiis. Adveniente autem legitima ætate absque alia dispensatione cessat.

89. *Irregulares ex defectu libertatis, qui?* — V. Ex defectu libertatis inducitur irregularitas pluribus in casibus. Primo in servis seu mancipiis, ut patet ex toto tit. XVIII, libri I. De servis non ordinand. et alibi. Secundo in conjugatis: nam conjugati non admittuntur ad ordines sine licentia uxoris, votum continentiae emittentis, c. *Uxoratus. De conversione conjugatorum.* Tertio obligati ad ratiocinia, et hujusmodi, de quibus plura doctores. de qua irregularitate vide tit. XIX, libri I. Decret. *De obligationis ad ratiocinia non ordinandis.*

90. *Et sacramenti, qui?* — VI. Contrahitur irregularitas ex defectu sacramenti, seu bigamiae, de qua vide lib. I, tit. XXI, de *Bigamis non ordinandis.*

91. *Irregulares ex defectu lenitatis, seu concurrentes ad justum homicidium, aut mutilationem, quinam?* — VII. Irregularitas contrahitur ex defectu lenitatis, quam omnes homicidium vel mutilationem etiam justam mandantes cooperantes ad eam incurrunt, de qua irregularitate late vide hoc lib. tit. XII, § III, a n. 75.

92. *Irregularitatis effectus sunt. I. Privatio ordinis suscipiendi.* — Quæritur V. Quos effectus pariat irregularitas? Resp. Tres potissimum. Quorum primus et principalis est privatio ordinis suscipiendi, can. *Curandum.* 6, can. *Si cujus uxorem.* 8, dist. 34, cum concordantiis, etiam primæ tonsuræ. *Navarrus de Temporib. ordinat.* Consil. 24, n. 1. *Garcias* p. 7, cap. XII, n. 30.

93. *Privatio usus ordinis jam suscepti.* — Secundus effectus est privatio usus, seu exercitii ordinis jam suscepti alicujus, vel si totalis est, cujuscunque, arg. c. fin. *de Temporibus ordinat.* c. *Ad audientiam, de Homicid.* cum Concordantiis.

94. *Privatio beneficii suscipiendi.* — Tertius effectus est privatio beneficiorum obtinendorum, si irregularitas totalis est, arg. c. *Dudum.* 12, *de Elect.* c. fin. *de Cleric. duell.* Ratio est, quia hoc ipso, quod beneficium detur propter officium, c. fin. *de Rescript.* in 6, et *Irregularis* officii divini capax non sit, etiam beneficium obtinere non potest, arg. c. fin. *de Cleric. excom. minist.* Ex cujus capituli textu Sylvester *Excommunicatio* 4, n. 4. Palao, tract. 29, disp. 6, p. 5, n. 27. Suarez, Layman, et alii deducunt, collisionem beneficii *Irregulari* factam, esse quidem irritandam, non tamen ipso jure irritam. Ratio est, quia sicut irregularitas non

nisi in casibus jure expressis datur, cit. c. *Is qui*, sic quoque eidem effectus alii, quam qui in jure expressi, tribuendi non sunt.

95. *Papa super quavis irregularitate dispensare potest.* — Quæritur VI. Quorum dispensatione, vel alias tollatur et cesset irregularitas? Resp. I. Summus Pontifex super quavis irregularitate, sive ex delicto, sive ex defectu proveniente dispensare potest. Unanimis, et certa. Ratio est, quia quævis non nisi jure ecclesiastico est introducta, can. *Sunt quidam.* 6, can. 25, q. 1, c. *Proposuit.* 4, *De concess. Præbend.* In jure autem ecclesiastico Papam dispensare posse, palam est.

96. *Episcopus vero super ea, quæ provenit ex delicto occulto excepto homicidio sicut et capitulum sede vacante.* — Resp. II. Episcopi quoque in omnibus irregularitatibus ex delicto occulto provenienti, et ad forum contentiosum non deductis (excepta ea quæ ex homicidio voluntario provenit) cum suis subditis per se, aut vicarium suum generalem speciali mandato ad id præditum dispensare possunt, textu expresso concilii Tridentini sess. 24, cap. vi, *de Reformat.* quæ potestas, quia jure ordinario episcopis competit, etiam ad capitulum sede vacante transit, uti et competit abbatibus, ac aliis prælatis jurisdictionem quasi episcopalem habentibus cum Abbate in c. *Verum.* 7, *de Foro competent.* n. 9, et Felino in c. *Eam quæ de Rescript.* bene docet, Sanchez lib. VIII, *de Matrimon.* disp. 20, n. 10.

97. *Prælati regulares saltem mendicantes in suis subditis quoque dispensant.* — Resp. III. Prælati regulares saltem mendicantes cum subditis suis saltem pro foro conscientie dispensare possunt super quavis irregularitate etiam ex bigamia et homicidio (dummodo hoc notorium non sit) Roderiquez tom. I, qq. *Regular.* q. 24, art. 13, et videre est passim in Compendiis privilegiorum. Imo irregularitas ex defectu natalium orta per ipsam professionem religiosam tollitur, ita tamen, ut etsi ad ordines, tamen ad dignitatem aliquam promoveri non valeat. c. 1, *de filiis presbyteror.*

§ V.

DE POENIS ECCLESIE MAGIS TEMPORALIBUS.

98. *Enumerantur pœnæ ecclesiasticæ temporales.* — Quæritur. Quænam et qualiter

in usu sint ecclesiasticæ pœnæ temporales? Resp. I. Pœnæ Ecclesiæ temporales sunt sequentes. Videhet I. Pœna pecuniaria. II. Verberatio. III. Tortura. IV. Exilium, seu Relegatio. V. Incarceratio. VI. Arctum monasterium. VII. Confiscatio bonorum. De quarum singularum natura et usu, singulares sequentes conclusiones. Hinc

99. *Pœna pecuniaria, quid? licite imponitur, ita tamen non judici ecclesiastico, sed causæ pœ applicatur.* — Resp. II. Pœna pecuniaria in hoc consistens, quod delinquens, loco alterius pœnæ, vel una cum alia certam summam pecuniariam solvere debeat, licite et valide a iudicibus ecclesiasticis imponi potest, ita tamen, ut regulariter loquendo non ipsi iudici, sed causis piis applicetur. Covarruvias lib. II, *Variar. Resolut.* cap. ix, n. 8. Abbas. in c. *Licet.* 4, h. t. n. 8, et ibidem Fagnanus n. 97. Barbosa, n. 4. Farinacius *Prax. criminal.* q. 19, n. 51 et alii communiter arg. *Statuimus.* 55, cau. 16, q. 1, c. *Dilectus.* 8, *de Offic. ordin. c. Postulasti.* 14, *de Judæis*, ubi pœna pecuniaria expresse etiam præscribitur, ibi: « Ipsam pœna pecuniaria punias, vel alia temporali. » cum concordantiis. Ratio est, quia hæc pœna subinde magis quam alia a delinquentibus timetur, indeque ad coercenda crimina nonnunquam magis deservit. Unde etiam praxi fere ubique recepta cernitur.

100. *Olim limitabatur hæc doctrina.* — Dicitur tamen notanter; ita tamen ut regulariter loquendo, non ipsi iudici, etc., licet enim olim satis recepta fuerit doctrina Covarruvie loc. cit. n. 9, distinguendo dicentis, quod in casibus et delictis, pro quibus ex lege statuto, aut consuetudine pœna pecuniaria est definita, possit eam iudex sibi applicare, nisi ex eodem statuto aut consuetudine in causas pias, vel in compensationem injuriæ, vel damnum passum esset convertenda. In illis vero casibus, in quibus iudex solo arbitrio suo pœnam pecuniariam imponit, eam sibi applicare nullatenus valeat; cum in his, non item in illis casibus avaritiæ suspicio subsistit.

101. *Hodie tamen passim et universaliter procedit.* — Tamen hodie post concilium Tridentinum præfata distinctio non amplius procedit, sed absolute tenendum est, pœnas pecuniarias a iudicibus ecclesiasticis impositas, causis et piis locis applicari debere. Barbosa *de Offic. et potest. Episc. Allegat.* 107, n. 19, Diana p. 10, tr. 8, *Resolut.* 2,

§ *Ad hæc omnia quanta, in Summ. Bullar. v. Pœnæ pecuniariæ*, p. 203. Ratio est, qui ita expresse statuitur a dicto concilio Tridentino sess. 25, *de Reformat.* cap. III, ibi: « Liceat eis (iudicibus ecclesiasticis) si expedire videbitur, in causis civilibus ad forum ecclesiasticum quomodolibet pertinentibus, contra quoscunque etiam clericos per multas pecuniarias, quæ locis piis ibi existentibus, eo ipso, quod exactæ fuerint, assignentur, etc., procedere, et causas definire. » Accedunt declarationes cardinalium, quas referunt Barbosa et Diana loc. cit. quæ etiam habent, quod, nisi episcopus sit pauper, pœnas pecuniarias nec possit applicare fabricæ ecclesiæ cathedralis, aut domus episcopalis, sed debeat illas aliis locis piis applicare.

102. *Solvitur objectio.* — Nec obstant, qui obijciuntur, textus juris c. *Irrefragabili.* 13, § fin. *de Offic. ordin. c. Ut clericorum.* 13. *De vita et honestat. Cleric. et c. Licet* 3, h. t. ubi expresse prohibitum videtur, pro delictis pœnas pecuniarias imponere: Tum ne avaritiæ detur locus: tum ne delicta invalescant; quia « nullam reus pertimescit culpam, quam redimere nummis existimat, » can. *Pauper.* 72, cau. 11, q. 3. Respondetur enim præfatis juribus prohiberi solum pœnas pecuniarias, quæ ex avaritia, et lucri cupiditate, aut non observato ordine iudicario imponuntur, minime vero, quæ piis causis, et locis applicantur. Ad rationem respondetur, eam procedere, si cuncta crimina ordinarie sola pecuniaria pœna plecterentur, non vero, si id spectatis personæ et delicti circumstantiis fiat, et ubi apparet, hanc pœnam magis aut æque timeri quam corporalem servire.

103. *Si episcopus est pauper potest pœnam pecuniariam sibi, aut fabricæ suæ ecclesiæ applicare.* — Illud tamen notandum, quod si episcopus vere esset pauper, sufficientem ex redditibus episcopatus sustentationem pro suo statu non habens, posset pœnas pecuniarias sibi, fabricæ ecclesiæ cathedralis, aut domus episcopalis applicare: prout allegatis cardinalium declarationibus recte docet Barbosa loc. cit. et in concil. Trident. loc. cit. n. 25.

104. *Pœna verberationis quid importet? Et qualiter sit in usu?* — Resp. III. Per verberationis, seu flagellationis pœnam intelligitur verberatio moderata, ne ad sanguinis effusionem deveniatur c. 1, *de Calumniat.* et c. *In Archiepiscopat.* 4, *de Rapt.* quæ etsi in